

Tà χαρίσματα wczoraj i dziś

O książce „Charyzmaty. Aktywna obecność Boga w Kościele”

Andrzeja Sionka (Kraków 2017)

Dominik Tomczyk

Chrześcijańska Akademia Teologiczna w Warszawie

dt@dominiktomczyk.com <https://orcid.org/0000-0003-0023-9153>

Dwa lata temu ukazała się nakładem Wydawnictwa WAM książka Andrzeja Sionka pod tytułem *Charyzmaty. Aktywna obecność Boga w Kościele*¹. Pomimo upływu czasu nie natknąłem się na żadną recenzję tego dzieła. A przecież wydaje się, że jest to pozycja godna odnotowania. Zarówno sam tytuł główny *Charyzmaty*, jak i podtytuł *Aktywna obecność Boga w Kościele* powinny wzbudzić zainteresowanie czytelników. Czyżby nauczanie apostoła Pawła o charyzmatach stało się nieaktualne w dzisiejszym Kościele? Czyż Bóg nie jest obecny pośród nas?

Czytając krótki biogram o autorze (s. 270–271), mam wrażenie, że w swoim życiu doświadczył on aktywnego działania Boga. Od 1972 roku jest zaangażowany w sposób szczególny w ruch odnowy charyzmatycznej. Prowadził pierwsze seminaria odnowy życia w Duchu Świętym². Nikt wówczas nie przypuszczał, że doświadczenie pierwszych chrześcijan stanie się udziałem milionów wierzących na całym świecie bez względu na denominację. Nikt nie przypuszczał, że współcześni chrześcijanie dopiero teraz zrozumieli, co miał na myśli Jan Chrzcziciel, mówiąc:

„Ja chrzcilem was wodą, On [Jezus Chrystus] zaś chrzcić was będzie Duchem Świętym” (Mk 1, 8).

Nowe doświadczenie Ducha Świętego, które określane jest mianem „chrztu Duchem Świętym” spowodowało zmianę wiary z tradycyjnej na osobistą.

---

1 A. Sionek, *Charyzmaty. Aktywna obecność Boga w Kościele*, Kraków 2017.

2 W tamtym czasie popularną publikacją, w oparciu o którą prowadzono tzw. seminaria odnowy życia w Duchu Świętym, było dwutomowe dzieło niemieckiego teologa dogmatyka H. Mühlena, *Odnowa w Duchu Świętym. Wdrożenie w podstawowe doświadczenie chrześcijańskie*, t. 1–2, Kraków 1985. Zob. D. Tomczyk, *Herberta Muehlena teologia ruchu charyzmatycznego*, „Collectanea Theologica” 56 (1986) nr 3, s. 19–33.

Jezus stał się osobistym Panem i Zbawicielem. Doświadczenie Ducha Świętego przejawiało się i wciąż przejawia w różnorodny sposób w Kościele Jezusa Chrystusa. Dary charyzmatyczne, o których pisał Apostoł Narodów, szczególnie w 1 Kor 12 stały się realne, namacalne nie tylko zewnętrznie, ale i wewnętrznie. Chrześcijanie zrozumieli treść rozmowy Jezusa z uczniami tuż przed Jego wniebowstąpieniem:

Jan chrzczył wodą, ale wy wkrótce zostaniecie ochrzczeni Duchem Świętym. [...] gdy Duch Święty zstąpi na was, otrzymacie Jego moc i będziecie moimi świadkami (Dz 1, 5. 8).

Duch Święty jako „obietnica Ojca” (Dz 1, 4) ponownie został wylany na Boży lud. Słowo proroka Joela, które urzeczywistniło się w dzień Zielonych Świąt (zob. Dz 2, 1–13), dotknęło miliony chrześcijan dwadzieścia wieków później:

I wyleję potem Ducha mego na wszelkie ciało, a synowie wasi i córki wasze prorokować będą, starcy wasi będą śnili, a młodzieńcy wasi będą mieli widzenia. Nawet na niewolników i niewolnice wyleję Ducha mego w owych dniach. I uczynię znaki na niebie i na ziemi... (Jl 3, 2–3).

W tej perspektywie Andrzej Sionek w 50-lecie ruchu odnowy w Duchu Świętym opublikował swoją pracę. Omawiana książka składa się z pięciu rozdziałów, nienumerowanej części *Co dalej?* oraz dodatku: *Analiza struktury literackiej 1 Kor 12–14*.

1. Odkrywamy Pawła i wspólnotę w Koryncie

Już od samego początku jestem pozytywnie zaskoczony stylem narracji autora. Rozdział pierwszy: *Miasto, Paweł i jego przesłanie do wspólnoty* (s. 3–39) stanowi przedpole do zrozumienia tego, co tak naprawdę stanowić będzie rdzeń publikacji w następnych rozdziałach. Skoro Paweł swoją teologię o charyzmaty zawarł w 1 Kor 12–14, nie może zabraknąć informacji o tamtejszej gminie chrześcijańskiej, jej początkach i sprawowanym kulcie. A także o wewnętrznych konfliktach i próbie zaprowadzenia przez apostoła Pawła właściwego porządku.

Dzięki temu z pewnością łatwiej nam zrozumieć otwartość Koryntian na działanie Ducha Świętego oraz ich „charyzmatyczny” sposób zachowywania się podczas wspólnych nabożeństw. Sam apostoł Paweł na kartach Nowego

Testamentu jawi się nam jako „człowiek Ducha”. W oparciu o jego własne wyznania możemy nazwać go „pierwszym charyzmatykiem” Kościoła. Autor pracy zwraca uwagę, że bycie w Duchu jest niczym innym jak życiem „w Chrystusie”. Pneumatologia przeplata się z chrystologią. Możemy powiedzieć, że „prawdziwe «doświadczenie Ducha» jest niczym innym jak właśnie osobistym spotkaniem pomiędzy Chrystusem a nami w Tchnieniu Dwóch [...]. Dzięki Jego doświadczeniu wzrasta pewność, że Jezus żyje i działa w swoim Kościele”³.

Trudno nie zgodzić się z twierdzeniem autora, że życie według Ducha w rozumieniu Pawła oznaczało prostą zasadę: „całe życie chrześcijańskie, indywidualne i wspólnotowe, dokonuje się w kategoriach Ducha [...]. To Duch Boży sprawia, że zbawienie w Chrystusie staje się udziałem wspólnoty wierzących, a sam akt nawrócenia stanowi realizację Bożej obecności” (s. 14).

Paweł ma świadomość, że „spotkania wspólnoty w Koryncie zdeterminowane są **prymatem obecności Boga w objawach Ducha**” (s. 21). Musi zatem zmierzyć się przede wszystkim z zagadnieniem „mówienia językami”, które rzucało się w oczy każdemu, kto uczestniczył w korynckich nabożeństwach. Możemy nazwać to „charyzmatomanią”. Polegała ona na nadmiernym, wręcz bez umiaru podkreślaniu charyzmatów podczas chrześcijańskich nabożeństw⁴. Autor książki opisuje to zagadnienie bardzo jasno, pomimo że temat glosolalii sam w sobie nie jest sprawą prostą (s. 26–27). Będzie on pojawiać się bardzo często na stronach omawianej publikacji.

Czytając dwustronicowy opis tego, czym jest glosolalia, mam wrażenie pewnego niedosytu. Autor nie pokusił się o uporządkowanie terminologiczne pojęć, które spotykamy w Nowym Testamencie. Warto bowiem wyraźnie odróżnić mówienie językami jako glosolalia od mówienia językami jako ksenoglosolalia lub ksenoglosja⁵. Dar języków czy też „mówienie językami” nie dotyczą mówienia w jakimś konkretnym znanym języku. W tym znaczeniu glosolalia jest językiem niezinterpretowanym, „ponieważ jej poszczególnym wyrażeniom nie zostały przyporządkowane żadne znaczenia danych określonych

3 D. Tomczyk, „Doświadczenie Ducha” a „chrzest Duchem” w odnowie charyzmatycznej, „Collectanea Theologica” 54 (1984) nr 4, s. 55.

4 Por. D. Tomczyk, *Modlitwa w Duchu. Fenomen glosolalii*, „Collectanea Theologica” 57 (1987) z. 4, s. 32; tenże, *Dar języków w ruchu charyzmatycznym. Aspekt filozoficzno-teologiczny*, „Ateneum Kapłańskie” 79 (1987) z. 1, s. 83–91.

5 Por. M. Rosik, *Zaczęli mówić rozmaitymi językami (Dz 2, 4). Rozumienie daru języków w pierwszych wiekach chrześcijaństwa*, „Biblica et Patristica Thoruniensia” 1 (2008), s. 216–217.

słów [...]. Glosolalia jest pewnym strumieniem spółgłosek i samogłosek, który nie podlega zasadniczo żadnej strukturze lingwistycznej”⁶. Przeciwnością tego jest ksenoglosolalia (ksenoglosja). Widzimy to w Dziejach Apostolskich, kiedy to pobożni Żydzi przebywający w Jerozolimie słyszeli przemawiających apostołów w ich własnym języku⁷ (zob. Dz 2, 5–13):

„Czyż ci wszyscy, którzy przemawiają, nie są Galilejczykami?” – mówili pełni zdumienia i podziwu. „Jakżeż więc każdy z nas słyszy swój własny język ojczysty?” (Dz 2, 7).

Ksenoglosolalia (ksenoglosja) polega zatem na „mówieniu przez daną osobę w naturalnym obcym języku, żywym bądź martwym, bez uprzedniego uczenia się go”⁸.

Autor książki prezentuje nam 84 wersety tekstu z 1 Kor 12–14 od strony ich struktury zarówno ogólnej, jak i literacko-retorycznej. Mamy przed sobą dobrą analizę egzegetyczno-teologiczną, opartą w dużej mierze na osobistym doświadczeniu Boga przez piszącego. Autor przedstawia również strukturę argumentacji apostoła zawartą w omawianych rozdziałach (s. 33–34), co stanowi dobre wprowadzenie do kolejnych części publikacji.

2. Różnorodność w jedności (1 Kor 12, 1–3)

Rozdział drugi omawianej publikacji nosi tytuł *Charyzmaty: różnorodność i jedność* (s. 41–100). Autor przybliżył nam zagadnienia, nad którymi pochylał się apostoł Paweł w konfrontacji ze zjawiskami charyzmatycznymi, jakie występowały w korynckiej gminie (1 Kor 12, 1–31). Wolność, którą praktykowali Koryntianie, nie do końca dawała im prawo do tego, by wszystko im było wolno. Jak słusznie zauważa autor, fraza „w Duchu” (ἐν πνεύματι) „nie oznacza owładnięcia Duchem ani tego, że On wypowiada za kogoś słowa. Oznacza natomiast wypowiedzanie słów tak, że są one osobistym świadectwem osoby i jej wyznaniem wiary” (s. 47). Wyznanie „Jezus jest Panem” z 1 Kor 12, 3 jest kluczem autentyczności charyzmatów. Apostoł jednoznacznie stwierdza:

6 D. Tomczyk, *Modlitwa w Duchu...*, art. cyt., s. 30.

7 Por. M. Kossowski, *Czym jest dar języków? Studium egzegetyczne Dz 2, 1–13*, „Biblica et Patristica Thoruniensia” 7 (2014) z. 2, s. 123–136.

8 D. Tomczyk, *Modlitwa w Duchu...*, art. cyt., s. 30. Por. W. J. Samarin, *Tongues of Men and Angels. The Religious Language of Pentecostalism*, New York 1972, s. 65.

nikt, pozostając pod natchnieniem Ducha Bożego, nie może mówić: „Niech Jezus będzie przeklęty!”. Nikt też nie może powiedzieć bez pomocy Ducha Świętego: „Panem jest Jezus” (1 Kor 12, 3).

Prawdziwym fundamentem duchowego wymiaru korynckiego kościoła według Pawła Apostoła nie jest tylko Duch Święty. Jest nim osoba Jezusa Chrystusa. Ta współzależność działania Chrystusa jako Pana i Ducha Świętego są kluczowe do zrozumienia darów charyzmatycznych. Ich źródłem jest Duch Święty, ale bezpośrednimi adresatami są Bóg Ojciec i Syn Boży. Charyzmaty mają zatem wymiar trynitarny: różne charyzmaty są działaniem Ducha, różne służby przynależą do Pana, zaś różne działania są dziełem tego samego Boga, który jest sprawcą wszystkiego we wszystkich (zob. 1 Kor 12, 4–6). Na tym polega Pawłowa teologia różnorodności w jedności. Działanie Boga bez jakichkolwiek ograniczeń obejmuje wszystkich bez wyjątku – całą wspólnotę wierzących (s. 51).

Autor w niezależnych podrozdziałach przybliżył nam po kilka wierszy Pawłowego nauczania. Czyni tak w całej publikacji, wyodrębniając poszczególne zagadnienia w nich omawiane. Dzięki temu czytelnik może spokojnie odkrywać wraz z autorem głębię Pawłowych treści zawartych w jego tekstach.

W rozdziale tym spotykamy się z głównym terminem publikacji, którym jest rzeczownik „charyzmat” (χάρισμα). W mojej ocenie został on zbyt pobieżnie potraktowany, a szkoda. Podana w książce definicja nie oddaje do końca całego spektrum tego szczególnego Pawłowego określenia. Skoro słowo „charyzmat” stanowi osnowę publikacji i badań autora, to wydaje się zrozumiałe, by poświęcić mu większą uwagę, zarówno jego semantyce, jak i znaczeniom. Wystarczy sięgnąć do kilku podstawowych dzieł leksykalnych, aby zobaczyć zdecydowanie szerszy zakres znaczeń, niż to przedstawił autor. Dla przykładu w słowniku Zofii Abramowiczówny określenie to oznacza „łaskę, dobrodziejstwo, szczególny dar łaski Bożej”⁹. W klasycznym słowniku Stronga τὸ χάρισμα oznacza „łaskę, którą otrzymuje się bez żadnej własnej zasługi”, „łaskawy dar Boży”, „łaskę bądź szczególny dar udzielony wierzącemu dla poszerzania, budowania i umacniania wspólnoty, jako żywego Ciała Chrystusa”¹⁰. Według słownika Moulton-Milligana określenie to oznacza „wszystkie duchowe łaski i obdarowania”¹¹. Wśród najnowszych badań nie można pominąć definicji

9 Słownik grecko-polski, red. Z. Abramowiczówna, t. 4, Warszawa 1965, s. 600.

10 J. Strong, *Grecko-polski słownik Stronga z lokalizacją słów greckich i kodami Popowskiego*, Warszawa 2015, G5486.

11 J. H. Moulton, G. Milligan, *The Vocabulary of the Greek New Testament illustrated from the Papyri and other Non-Literary Sources*, London 1914–1929, s. 685.

Hasenhüttla. W swojej książce *Charisma – Ordnungsprinzip der Kirche* określił on charyzmaty (τὰ χαρίσματα) jako „manifestację, konkretyzację, urzeczywistnienie i indywidualizację łaski (χάρις) jako Bożej mocy”¹².

Warto zwrócić również uwagę na wyrażenie τὸ χάρισμα od strony gramatycznej. Rzeczownik ten należy do grupy wyrazów z rdzeniem χάρ- (χάρις, χαριτόω czy χαίρω). Charyzmat powstał od czasownika χαρίζομαι¹³, którego autor publikacji nie wymienił z nazwy, choć opisał jego znaczenie (s. 52). Sam końcowy sufix -μα wskazuje na **wynik działalności**, czyli jakiś **konkretny rezultat obdarowania**¹⁴.

Na uwagę zasługuje lekkość opisu poszczególnych charyzmatów. Pomimo że dotykamy trudnego zagadnienia natury duchowej, to autor w sposób zrozumiały dla każdego omawia tabelę dziewięciu różnych objawów działania Ducha Świętego (s. 56–71). Ani użyty język grecki, ani przypisy, w których znajdujemy odniesienia do różnych komentarzy, nie stanowią żadnego problemu w rozumieniu opisywanej tematyki.

W ramach struktury 1 Kor 12 Autor omawia nie tylko charyzmaty, o których pisze apostoł Paweł, ale także strukturę jednego Ciała Chrystusa, którym jest Kościół (s. 72–91). W tym podrozdziale na szczególną uwagę zasługuje passus *Chrzest i bycie ochrzczonym w tradycji Pawłowej* (s. 78–83). Autor zastanawia się nad relacją chrztu z wody a doświadczeniem Ducha zwanym w biblijnej tradycji „chrztem w Duchu”¹⁵. Dochodzi do wniosku, że w swoim nauczaniu w 1 Kor 12 Paweł nawrócenie wiąże z chrztem w Duchu, nie używając języka chrzcielnego (s. 80).

Chrzest z wody jest bowiem właściwą odpowiedzią ze strony wierzącego na uprzednią obecność i aktywność Ducha. Poprzez chrzest wierzący pogłębia swój związek z Chrystusem na najgłębszym poziomie *przyoblekając się w Chrystusa* (s. 81).

12 G. Hasenhüttl, *Charisma – Ordnungsprinzip der Kirche*, Freiburg–Basel–Wien 1969, s. 120 (Ökumenische Forschungen, 1. Ekklesiologische Abteilung, 5: Charisma): „die Charismen die Manifestation, Konkretion und Individuation der Charis der göttlichen Macht sind”.

13 Χαρίζομαι oznacza: „uczynić coś miłego, przyjemnego”, „okazać się łaskawym”, „dawać szczerze, dawać obficie, obdarzać” – J. Strong, *Grecko-polski słownik...*, dz. cyt., G5483.

14 Por. G. Hasenhüttl, *Charisma*, dz. cyt., s. 104–108; R. Popowski, *Struktura semantyczna neologizmów w listach Pawła z Tarsu*, Lublin 1978, s. 91–92.

15 Rozwój od strony historycznej terminu „chrzest Duchem” („chrzest w Duchu”) od XVI do XX wieku dobrze przedstawiła w swojej monografii L. Schmieder, *Geisttaufe. Ein Beitrag zur neueren Glaubensgeschichte*, Paderborn 1982 (Paderborner Theologische Studien, 13).

Takie stwierdzenie jest możliwe dzięki temu, że za czasów Pawła chrzest dotyczył ludzi dorosłych, którzy świadomie opowiadali się za Bogiem, odwracając się „od bożków do Boga, by służyć Bogu żywemu i prawdziwemu” (1 Tes 1, 9). Doświadczali oni Ducha Świętego nawet bez chrztu wodnego. Jednak konsekwencją wyznania ustami, że Jezus jest Panem, oraz uwierzenia w sercu, że Bóg wskrzesił Go z martwych (zob. Rz 10, 9) jest chrzest wodny, co potwierdzają liczne teksty Nowego Testamentu (zob. Dz 8, 12; 13; 10, 47; 16, 33; 18, 8; 19, 5). Termin „chrzest Duchem» nie powinien być pojmowany jako pewnego rodzaju nauka, ile raczej jako zapomniana rzeczywistość i przypomnienie tego, w jaki sposób winno wyglądać normalne życie chrześcijańskie”¹⁶.

Ze względu na ograniczenia objętości publikacji nie da się z pewnością poruszyć wszystkich wątków, które odnajdujemy w tekstach 1 Kor 12, 28. Mimo to autor dotknął kwestii charyzmatu i urzędu (s. 93). Niemal od początku narodzin Kościoła napięcie między tym, co charyzmatyczne, a tym, co hierarchiczne, nie pozwala na zamknięcie tego zagadnienia. Każda ze stron sporu ma swoje argumenty za i przeciw. Dla przykładu von Campenhausen uważa, że apostołowie Chrystusa być może tworzyli pewną organizację na wzór hierarchii, ale zdecydowanie wykroczyli swoim działaniem poza ramy tego „urzędu”. Jego zdaniem są oni wcześniejsi niż Kościół Jezusa¹⁷. Podobnym zagadnieniem zajmował się w swojej pracy Wojciech Gajewski, zastanawiając się, kiedy pojawiła się lokalna hierarchia kościoła w I wieku w rozumieniu dzisiejszej struktury Kościoła¹⁸. Czy to oznacza, że Kościół Jezusa od samego początku był Kościołem charyzmatycznym? Wydaje się, że charyzmat poprzedził strukturę monarchiczną, z którą dziś mamy do czynienia. Nie oznacza to jednak, że ją neguje. Być może winniśmy w tym wypadku mówić raczej o dopiero co powstającym przyszłym urzędzie¹⁹ lub o „szyfrach” tradycji apostołowskiej, które nie opisują faktycznie typów urzędów²⁰.

16 D. Tomczyk, „Doświadczenie Ducha” a „chrzest Duchem”..., art. cyt., s. 63.

17 Zob. H. von Campenhausen, *Kirchliches Amt und geistliche Vollmacht in den ersten drei Jahrhunderten*, Tübingen 1953, s. 29 (Beiträge zur Historischen Theologie, 14): „Die Apostel aber sind in diesem Sinne keine kirchliche «Instant»; sie schaffen vielleicht eine Organisation, aber sie stehen selbst vor jeder Organisation und gehören ihr mit ihrem «Amte» noch nicht an”.

18 Zob. W. Gajewski, *Charyzmat, urząd, hierarchia*, Kraków 2010.

19 Tak np. R. Bultmann, *Theologie des Neuen Testaments*, wyd. 8, Tübingen 1980, s. 457 (Uni Taschenbücher, 630).

20 Zob. N. Brox, *Historische und theologische Probleme der Pastoralbriefe des Neuen Testaments. Zur Dokumentation der frühchristlichen Amtsgeschichte*, „Kairos Neue Folge” 11 (1969), s. 88.

3. Bezżyteczność bez miłości (1 Kor 13)

Rozdział trzeci poświęcony został tekstowi 1 Kor 13: *Miłość najważniejsza* (s. 101–131). Autor, wychodząc od Pawłowego zwrotu: „ukażę wam drogę jeszcze bez porównania doskonalszą” (1 Kor 13, 1), odpowiada na pytanie, jaki jest cel duchowej aktywności Koryntian podczas wspólnych spotkań. Słusznym wydaje się podejście autora, że tekst 1 Kor 13 winien być odczytywany w całym kontekście 1 Kor 12–14, a nie tylko jako odrębne nauczanie apostoła. Z reguły bowiem 1 Kor 13 traktowany jest odrębnie jako tzw. hymn o miłości. „Jego dygresja o miłości musi pozostawać w ścisłym związku z tymi tekstami” (s. 103). Charyzmaty w kontekście miłości nie mogą stanowić „normy” czyjejs duchowości. „Same muszą być w swoim użyciu normowane doświadczeniem Ducha i owocem Jego obecności – czyli **miłością**” (s. 110).

Ciekawym spojrzeniem na charyzmaty dzieli się autor publikacji z czytelnikiem w passusie zatytułowanym *Już czy jeszcze nie? (Charyzmaty – Wspólnota – Sprawy Ostateczne)* (s. 126–129). Z pewnością należy zgodzić się z tezą, że charyzmatyczna strona przejawów Ducha dotyczy terażniejszości, a w ostateczności przemianie. Dary epifanijne (nazywam je akustyczno-wizualne), takie jak dar języków, dar prorocstwa czy dar uzdrawiania, nie należą do przyszłości chrześcijan. Eschatologia nie dotyczy charyzmatycznego wymiaru chrześcijaństwa, ale wiecznego obcowania z Bogiem. Pawłowa nauka o charyzmatach zawieszona jest pomiędzy „już” a „jeszcze nie”, pomiędzy „tym, co już jest (czymś niekompletnym, właściwym dla Kościoła w jego obecnej fazie egzystencji), a tym, czego jeszcze nie ma (doskonałym, ostatecznym), wiążącym się z poznaniem *twarzą w twarz*” (s. 127). Nie oznacza to, że dary charyzmatyczne należą tylko do przeszłości, do pierwotnego Kościoła. Dopóki jesteśmy pomiędzy „już” a „jeszcze nie”, dopóty Duch Święty będzie rozdzielał charyzmaty każdemu tak jak On chce (por. 1 Kor 12, 11). Możemy nawet zaryzykować tezę, że Kościół nigdy nie przestał być charyzmatyczny. A to oznacza, że dary charyzmatyczne cały czas do niego przynależą

4. Porządek praktykowania (1 Kor 14, 1–25)

Czwarty rozdział *Mówienie językami na tle prorokowania. (I) Wezwanie do wysunięcia wniosków* (s. 133–187) szczegółowo analizuje poszczególne fragmenty tekstu 1 Kor 14, 1–25. Istotne dla Koryntian, jak i dla Kościoła są te dary

duchowe, które służą zbudowaniu wspólnoty wierzących. Do nich bardziej należy proroctwo i prorokowanie niż dar mówienia językami (s. 134–135). Konsekwencją analizy Pawłowej teologii o charyzmatkach jest odróżnienie podmiotu danego daru. Gdy w przypadku daru języków jest nim Bóg, ponieważ to do Niego mówiący adresuje swoją mowę, to w przypadku proroctwa jest nim cały Kościół jako wspólnota wierzących w Chrystusa. Tym samym „Paweł wyraźnie występuje przeciwko indywidualizmowi w duchowym życiu Koryntian” (s. 142). I dlatego kładzie tak mocny akcent na dar proroctwa i prorokowanie. Nie oznacza to jednak, że wierzący winni rezygnować z mówienia językami na rzecz daru prorokowania. Istotą jest otwartość mówiącego w językach na działanie Ducha Świętego w atmosferze „intensywnego wewnętrznego słuchania, oczekiwania na ujawnienie się słowa od Pana w interpretacji” (s. 145). Autor rozszerza analizę tej myśli w passusie *Objawienie w rozumieniu Pawła* (s. 145–149) oraz omawia kwestię *Umysłu i Ducha* we wspólnocie korynckiej, analizując aktywność prorocką w misteryjnych kultach hellenistycznych oraz nurt prorocki w żydowskiej diasporze (s. 160–164).

Autor analizuje panujące w gminie korynckiej przeciwstawne opinie, z którymi Paweł musiał się konfrontować. Koryntianie uważali, że mówienie językami jest jakimś szczególnym znakiem wtajemniczenia wobec innych zgromadzonych wierzących. Korzystali z tego daru ostentacyjnie, by uświadomić niewierzącym Bożą obecność pośród nich (s. 179). Samo mówienie językami, bez ich interpretacji świadczy raczej o niedojrzałości Koryntian. Boży Duch dąży do tego, aby wszystko stało się jawne, odsłonięte (zob. 1 Kor 4, 5; 11, 9). Prorokowanie – zdaniem autora – jest działaniem niosącym „moc osądu i przekonania o grzechu – nie tylko niewierzącym” (s. 185). Stwierdzenie, że funkcją, którą pełni proroctwo, jest **ewangelizacja** (s. 186), wydaje się być konsekwencją osobistych doświadczeń autora, które jest prawdziwe. „Doświadczenie Ducha» z natury swojej jest **misyjne**”²¹. Jego misją jest bowiem przypomnienie światu o grzechu, o sprawiedliwości i o sądzie (zob. J 16, 8). A to jest wezwaniem do osobistego nawrócenia się i wiary w Jezusa jako Mesjasza.

---

21 D. Tomczyk, „Doświadczenie Ducha” a „chrzest Duchem”..., art. cyt., s. 56.

5. Ku zbudowaniu (1 Kor 14, 26–40)

W rozdziale piątym *Mówienie językami na tle prorokowania. (II) Praktyczne wskazania dla zgromadzeń* (s. 189–222) autor analizuje ostatnie wersety 1 Kor 14, 26–40. Kluczem jest tutaj Pawłowe stwierdzenie: „**Wszystko** to niech się dzieje ku **zbudowaniu!**”. Tutaj został omówiony porządek korzystania z darów charyzmatycznych podczas wspólnych nabożeństw. Zarówno sposób korzystania z daru języków, jak i pewne reguły posługiwania się proroctwem. Tym, na co zwraca uwagę Autor, jest troska apostoła Pawła o rozeznanie (διάκρισις) (s. 197–200). „Jest to proces, w którym człowiek stopniowo uświadamia sobie i uzyskuje odczucie, że jest coś, co Bóg chce, aby myślał” (s. 200). Autor prezentuje również analizę właściwego zachowania kobiet podczas nabożeństw (s. 206–212). Kobiety mogą posługiwać się darami charyzmatycznymi, ale nabożeństwo nie jest miejscem zadawania przez nie pytań. Tym miejscem jest dom (s. 211).

W końcowej części analizowanych tekstów autor podkreśla „nakaz Pański”, na który powołuje się apostoł Paweł. Dotyczy on spraw duchowych, o których pisał w 1 Kor 12–14. Skoro autorytet apostołski Pawła był kwestionowany w gminie korynckiej przez jego przeciwników, to jedynym autorytetem, który może ich przekonać do posłuszeństwa, jest autorytet samego Pana. Paweł domaga się osobistego posłuszeństwa, częściej jednak podkreśla poddanie się i posłuszeństwo bezpośrednio Ewangelii i Bogu (s. 218).

Interesujące wydaje się dokonane przez autora zestawienie mówienia językami i daru proroctwa w 1 Kor 12–14. W jednym wykazie podkreślona została ich ścisła wzajemna korelacja ze wskazaniem, że „ich funkcjonowanie było częścią jednego duchowego wydarzenia” (s. 220).

6. Dodatki

W niezależnym passusie *Co dalej?* (s. 223–230) autor zaznacza, że „nasza pozycja w Chrystusie jest zawsze ukazywana jako aktywność Ducha i Jego obecność” (s. 223). Rola Ducha jest kluczowa w całym Kościele. To Duch jest źródłem autentyczności charyzmatów. To On udziela każdemu, tak jak chce i kiedy chce (por. 1 Kor 12, 11). Oznacza to także, że doświadczenie Ducha nie może zostać ograniczone do historii Zielonych Świąt, które opisują nam Dzieje Apostolskie. Autor trafnie konkluduje: „Oswoiiliśmy się dziś z obecnością

Ducha na poziomie ogólnej refleksji teologicznej, jednakże oswojeniu temu nie towarzyszy powszechne doświadczenie Go w życiu chrześcijańskim” (s. 227). Warto zatem wrócić do początków Kościoła, do wizji chrześcijańskiego życia, o którym pisał Paweł w swoich Listach. Duch bowiem jest drogą „do ożywienia martwego i sformalizowanego chrześcijaństwa” (s. 228).

Na s. 231–249 jako *Dodatek* autor prezentuje analizę struktury literackiej tryptyku 1 Kor 12–14, pokazując linie podziału, literackich powiązań, elementów formalnych wraz z ukazaniem sposobu argumentacji apostoła Pawła.

Podsumowanie

Podsumowując omówienie książki *Charyzmaty. Aktywna obecność Boga w Kościele*, należy stwierdzić, że otrzymaliśmy bardzo dobre dzieło poświęcone trudnym sprawom natury duchowej. Nie jest łatwo analizować, czym jest mówienie językami czy też prorokowanie bez osobistego doświadczenia tych darów. Można jedynie zakładać – w oparciu o osobiste zaangażowanie autora w ruch charyzmatycznej odnowy Kościoła – że nie tylko doskonale porusza się on w interpretacji charyzmatycznego wymiaru duchowych darów, ale również ich osobiście doświadcza. Tym bardziej zatem jego analiza jest nie tylko analizą biblisty, ale i człowieka, który rozumie to, o czym pisze i co jest przedmiotem jego badań.

Otrzymaliśmy solidną analizę trzech rozdziałów Pawłowego teologicznego tryptyku o działaniu Ducha Świętego w Kościele pierwotnym, w korynckiej gminie. Ale czy na pewno dotyczy on tylko Kościoła pierwszych wieków? Omawianą pracę możemy określić mianem komentarza do 1 Kor 12–14. Ze względu na formę językową, lekkość analizy i przystępność dzielenia się swoim doświadczeniem Bożego słowa, książka Andrzeja Sionka nie jest publikacją przeznaczoną tylko dla egzegetów, biblistów, kapłanów czy pastorów. To opracowanie jest lekturą dla każdego wierzącego, który chce poznać, w jaki sposób i z jaką mocą Duch Święty działał od momentu, kiedy to „nagle dał się słyszeć z nieba szum, jakby uderzenie gwałtownego wiatru, i napełnił cały dom, w którym przebywali. Ukazały się im też języki jakby z ognia, które się rozdzieliły, i na każdym z nich spoczął jeden. I wszyscy zostali napełnieni Duchem Świętym, i zaczęli mówić obcymi językami, tak jak im Duch pozwalał mówić” (Dz 2, 2–4). Jest to ten sam Duch *wczoraj i dziś*. Jego działanie nigdy nie zostało zakończone. Doświadczenie charyzmatyczne milionów chrześcijan na

całym świecie potwierdzają jedynie tę prawdę. Omawiana książka przybliży nam rzeczywistość charyzmatycznego działania Boga w pierwotnym Kościele, który również jest aktywny także i dziś.

Abstrakt

Τὰ χαρίσματα wczoraj i dziś. O książce „Charyzmaty. Aktywna obecność Boga w Kościele” Andrzeja Sionka (Kraków 2017)

Artykuł jest krytycznym omówieniem książki Andrzeja Sionka „Charyzmaty. Aktywna obecność Boga w Kościele”. Doświadczenie charyzmatyczne darów Ducha Świętego przez miliony chrześcijan różnych denominacji we współczesnym świecie sprawia, że zagadnienie charyzmatów, w szczególności daru języków czy daru prorocstwa, stało się bardzo żywe w dyskursie teologicznym. Andrzej Sionek, sam zaangażowany we współczesny ruch charyzmatyczny, odsłania przed nami teologiczne zawiości tekstów św. Pawła 1 Kor 12–14. Charyzmaty nie należą tylko do Kościoła pierwotnego. Zielone Święta wciąż trwają, ponieważ Jezus żyje i działa w swoim Kościele.

Słowa kluczowe: charyzmaty, χάρισμα, Paweł Apostoł, 1 List do Koryntian, dar języków, chrzest, Duch Święty, łaska

Abstrakt

Τὰ χαρίσματα Yesterday and Today: On the Book “Charyzmaty. Aktywna obecność Boga w Kościele” by Andrzej Sionek (Kraków 2017)

This article is a critical discussion of Andrzej Sionek's book “Charyzmaty. Aktywna obecność Boga w Kościele” (Charisms: God's Active Presence in the Church). Because millions of Christians of various denominations in today's world experience the charismatic gifts of the Holy Spirit, the topic of the charisms, especially the gifts of speaking in tongues and of prophesying, has become very vibrant in the theological discourse. Andrzej Sionek, who himself is engaged in today's charismatic movement, reveals to us the theological complexities of St. Paul's texts in 1 Corinthians 12–14. Charisms did not belong solely to the early Church; Pentecost still goes on today, because Jesus is alive and active in His Church.

Keywords: charisms, χάρισμα, St. Paul the Apostle, 1 Corinthians, the gift of speaking in tongues, baptism, Holy Spirit, grace

References

- Abramowiczówna, Z. (Ed.). (1965). *Słownik grecko-polski* (Vol. 4). Państwowe Wydawnictwo Naukowe.
- Brox, N. (1969). Historische und theologische Probleme der Pastoralbriefe des Neuen Testaments. Zur Dokumentation der frühchristlichen Amtsgeschichte. *Kairos Neue Folge*, 11, 81–94.
- Bultmann, R. (1980). *Theologie des Neuen Testaments* (8th ed.). Mohr Siebeck.

- Campenhausem, H. von (1953). *Kirchliches Amt und geistliche Vollmacht in den ersten drei Jahrhunderten*. Mohr Siebeck.
- Gajewski W. (2010). *Charyzmat, urząd, hierarchia*. Wydawnictwo WAM.
- Hasenbüttel, G. (1969). *Charisma – Ordnungsprinzip der Kirche*. Herder.
- Kossowski, M. (2014). Czym jest dar języków? Studium egzegetyczne Dz 2, 1–13. *Biblica et Patristica Thoruniensia*, 7(2), 123–136. <http://dx.doi.org/10.12775/BPTh.2014.012>
- Moulton, J. H., & Milligan, G. (1914–1929). *The Vocabulary of the Greek New Testament illustrated from the Papyri and other Non-Literary Sources*. Hodder and Stoughton.
- Mühlen, H. (1985). *Odnowa w Duchu Świętym. Wdrożenie w podstawowe doświadczenie chrześcijańskie* (Vol. 1–2). Wydawnictwo WAM.
- Popowski, R. (1978). *Struktura semantyczna neologizmów w listach Pawła z Tarsu*. Towarzystwo Naukowe Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego.
- Rosik, M. (2008). Zaczęli mówić rozmaitymi językami (Dz 2, 4). Rozumienie daru języków w pierwszych wiekach chrześcijaństwa. *Biblica et Patristica Thoruniensia*, 1, 215–228.
- Samarin, W. J. (1972). *Tongues of Men and Angels. The Religious Language of Pentecostalism*. Macmillan.
- Schmieder, L. (1982). *Geisttaufe. Ein Beitrag zur neueren Glaubensgeschichte*. Ferdinand Schöningh.
- Sionek, A. (2017). *Charyzmaty. Aktywna obecność Boga w Kościele*. Wydawnictwo WAM.
- Strong, J. (2015). *Grecko-polski słownik Stronga z lokalizacją słów greckich i kodami Popowskiego* (A. Czwojdrak, Trans.). Oficyna Wydawnicza Vocatio.
- Tomczyk, D. (1987). Dar języków w ruchu charyzmatycznym. Aspekt filozoficzno-teologiczny. *Ateneum Kapłańskie*, 79(1), 83–91.
- Tomczyk, D. (1984). „Doświadczenie Ducha” a „chrzest Duchem” w odnowie charyzmatycznej. *Collectanea Theologica*, 54(4), 51–67.
- Tomczyk, D. (1986). Herberta Muehlena teologia ruchu charyzmatycznego. *Collectanea Theologica*, 56(3), 19–33.
- Tomczyk, D. (1984). „Modlitwa w Duchu”. Fenomen glosolalii. *Collectanea Theologica*, 57(4), 27–38.